

שירה

לואיז גליק:

מאנגלית: רוני אמיר,

קובי נסים, איתמר זהר,

ג'ניס רביבו,

רפי וייכרט

נתן זך

יורם סלבסט

גילי סילמן אמויאל

נעמה ארז

יאיר טייב

מיכאל רייך

חגי הופר

רון גרא

איליה בר זאב

סיגל בן יאיר

רפאל אורפלי

גלית דהן קרליבך

איל בלייזיס

אילנה אבן טוב־ישראלי

לינדה פסטן, מאנגלית: מכבית מלכין, יואב ורדי

אלכסנדר גאליץ, מרוסית: מירי ליטווק

וולט ויטמן, מאנגלית: ערן צלגוב 52

צבי סלע

תומר קליין

פרוזה

הרדוף לאור: "בולסטר" (סיפור)

ז'אן קוקטו, 'מפגש עם הספינקס'

(מתוך המחזה "מכונת התופת"), מצרפתית: יונתן יובל 66

רשימות

נתן זך: תודה מאוחרת, עמוס לויתן

מנגינות מוזרות: השיר הנכון ידבר,

יאיר מזור (קטעים ממאמר על נתן זך)

עוד קצת, רבקה איילון על ספרו האחרון של חיים גורי 13

ביקורת ספרים

גלית כץ על גברים מסבירים לי דברים מאת רבקה סולניט 16

עדי דקל על כשהמוזיקה נגמרת מאת תומר ורשה 18

יפה עמנואל בנימיני על מחול הרפאים מאת סם רקובר 20

חיים פסח על הלכתי שנים לצדך (ג), מאת מרדכי גלדמן 22

חגית בת־אליעזר על דם תפוחים מאת ניקולא יוזגוף אורבך 24

יוסי ברנע על על המלחמה מאת חיים אסא ויוסף אגסי 26

מאיה ויינברג על הביתה מאת נועה ברקת 28

צדוק עלון על ייני ותירושי מאת מיכאל רייך 30

ירון אביטוב על ארץ שני האגמים מאת מרדכי הרטל 31

מאמרים

רן יגיל, אחרות והומו־ארוטיות במדינת הצבא המתהווה,

מחשבות על התגנבות יחידים של יהושע קנו 8

לאה ענבל דור, את השקט שבין המילים, על ספריהם

של ננה אריאל, דרור בורשטיין וג'ונתן פראנזן 32

דורית זילברמן, דבר אינו בוער/ רק נפש המשורה,

על ספרו של אביחי קמחי 43

מדרי טרינצ'ר, בין שתי תמונות, מחשבות

על מלחמת יום הכיפורים 46

מירי ליטווק, תיאטרון של איש אחד, על אלכסנדר גאליץ' 48

מדורים

קורא בשער - עידן בריר: האב יוסף סעיד 14

חצי פינה - רוני סומק: כריסטופר מריל, 60

מאנגלית: גלעד מאירי 60

שירת ישראל - אילן ברקוביץ': יפו/ הדר חבני 17

מאות - רפי וייכרט: מן ההרים 19

נתקלתי בשיר רב יופי - אפרת מישורי: איריס קול 20

הפינה הצרפתית - צביקה שטרנפלד: פייר ז'ן ז'וב 23

מצד זה - עמוס לויתן על לואיז גליק, וולט ויטמן,

אלבר קאמי ואלנה פראנטה 35

שיחה

איך אני מחניקה נשימה - רפי וייכרט עם סיגל בן יאיר 40

בכל ציור יש פרס גדול - חגית גרוסמן עם יאן ראוכוורגר 69

Iton 77

Literary Magazine

First Editor: Jacob Besser
Editors: Amit Israeli Gilad,
Michael Besser

Editorial Secretary: Gila Shaul
Editorial Board: Amos Levitan,
Tamar Mishmar, Yuval Paz,
Oded Peled, Dorit Peleg,
Shalom Ratzabi, Rony
Someck, Jacov Shai Shavit,
Rafi Weichert

50 שנה

גליון 415 • תשרי-חשוון תשפ"א • אוקטובר-נובמבר 2020

בתמיכת: משרד התרבות והספורט, מינהל התרבות
עיריית תל־אביב יפו - האגף לאמנויות

המו"ל: אגודת סופרים ואמנים לקידום הספרות והתרבות
עמותה מס' 580073575 1565-253X ISSN

77iton@gmail.com www.iton77.com

טל': 03 5618271 ת"ד 51208 ת"א 67137

עיתון 77

כתב עת לספרות ולתרבות

העורך המייסד: יעקב בסר ז"ל
עורכים: מיכאל בסר, עמית ישראלי־גלעד
מנכ"ל: אדם פרנס
רכות מערכת: גילה שאול
חברי המערכת: עמוס לויתן, רוני סומק,
רפי וייכרט, יעל בונה־לוי, תמר משמר,
יובל פז, דורית פלג, עודד פלד, שלום
רצבי, יעקב שי שביט, עידן בריר, גלעד חי

והוא מסכם: "ושוב מנצח המצע הפואטי המוצהר של זך: הרגש נדחק אך אינו מודח.... והשיר הנכון מדבר".

'נזכר ונשכח' הוא שם שירו של זך המופיע כאן (מתוך גליון 100 של 'עיתון 77'). זך הותיר אחריו עקבות עמוקות, יופי שלא יישכח.

**

אחרי שתיקה ממושכת הלך לעולמו גם הסופר יהושע קצנז, והשקט כעת נוקב עוד יותר. מאמרו של רן יגיל על אחרות והומו־ארוטיות בספרו של יהושע קצנז התגנבות יחידים ממשיך להדהר את קולו של הסופר הנפלא והחרישי למחוזות מוכרים פחות, שכן גם קצנז הותיר אחריו עקבות עמוקות ויופי רב.

**

הגליון פותח בתרגום שיר של לואיז גליק - זוכת פרס נובל לספרות בשנה זו. השיר מתאר שיחה עם הוריה המתים - "אֲנֶנְהוּ קוֹרְאִים אֶת סִפְרֵיךָ כְּשֶׁהֵם מְגִיעִים לְשִׁמְיָם" - הם מצהירים. זאת מחשבה מעניינת, אופטימית אפילו, הספרים אינם נעלמים, גם לא הקוראים.

עמית ישראלי-גלעד

לפני פחות מחודש הלך המשורר נתן זך לעולמו. זך ליווה את 'עיתון 77' מתחילתו ואף היה חלק ממועצת המערכת שנים רבות. עד שביקש לחדול מכך. מדי פעם עוד היה מטלפן לומר דבר מה על פרסום כלשהו, להתפעל או להסתייג, להביע את מחאתו על שגיאות ניקוד שרווחו בטקסטים שהתפרסמו במרשתת. עד שחדל גם מכך. האיש שהיה קול ברור וצלול בעולם הספרות והתרבות, וכן, גם הפוליטיקה, השתתק. אבל הותיר אחריו קול ברור וצלול, שירה רבת יופי.

בימי המגפה המוזרים היתה הפרידה ממנו צנועה, מצומצמת ושקטה; בתיאטרון "צוותא" נפרדו ממנו תוך שמירה על כללי המגפה. לא נישאו הספדים. יין הוגש. בקיבוץ עינת נערכה הלוויה חילונית שהושמעו בה שלושה משיריו המכוננים. זך ביקש שלא יספידו אותו בלכתו.

כבר בספרו כל החלב והדבש שראה אור בשנת 1966 נוסחו ההוראות לטקס הלווייתו של המשורר, וביניהן, במפורש: "הקהל/ מתבקש לא לבכות...". בפתח גליון זה מופיעים קטעים מתוך מאמר של פרופ' יאיר מזוז לגליון 198 של 'עיתון 77' - 'כשזך כתב שירה בפעם הראשונה'

רשימות מהתחית...

שוב חוזר הניגון, בחירות וקורונה

ואם אתם מחכים להתייחסות ממני למאורעות הבאים עלינו, לאסונות הכלכליים־חברתיים, למחדלים, ואפילו לחידלון קיומי העלול להתרחש, פשוט עיינו ב"רשימות מהתחית" בגיליונות קודמים. קראו והביאו בחשבון שהמציאות נעשית קשוחה יותר מהמתואר שם, והתקווה לחיסון נגד קורונה, שיגיע מתישהו ב־2021 וישנה את המצב או יחזיר במקצת את השפיות, עדיין לא מנחמת, משום האפשרות שזה יהיה מאוחר מדי.

לכן אמשיך לתאר כאן בחדווה את החדשות מהתחית האחרת, זו מפנית בגין־קרליבך. ויש חדשות! הגשרים המפורסמים - זה ל"אופניים ולהולכי רגל" והשני ל"אופניים ולהולכי רגל" - פורקו לגורמים ונעלמו, ודרך נסללה במקומם. דו־מסלולית, אם תהיתם, כלומר מסלול לאופניים (דו־מסלולי) ומסלול להולכי רגל (דו־מסלולי) - כלומר 4 מסלולים על דרך אספלט המופרדת בקו לבן ברוחב עשרה ס"מ, כשרוחבה של הדרך כולה קטן מרוחבו של גשר אחד. עלות של דרך כזאת - יחסית לגשר שנהרס - היא אפסית, קצת אספלט וצבע לבן. לאחר הדאגה שהפגינו לשלומנו בדמות שני גשרים אימתניים, מקורים ומאובטחים (ראו תמונות ברשימות הקודמות), ציפיתי ליותר.

שליש צינור מפונה על סמי־טריילר

בטור הקודם כתבתי "קומה בגובה מטר ועשרים, כנראה לרכבות מיניאטוריות". ואני חייב הסבר, שכן הדברים נראו לכם מן הסתם תמוהים: מטר ועשרים? ובכן לא הטעיתי, היה מתווה לקומה לא גבוהה. בהרבה ממטר ועשרים.

הפועלים שהתהלכו לפעמים על גג המפלס נאלצו להתכופף מתחת לצינורות הענקיים שהיוו תשתית לתקרה של המפלס שמעל. התעלומה נפתרה כשיום אחד, בהולכי על אחד הגשרים ז"ל, צפיתי בפירוק הצינורות - פירוק התקרה - ביטול הקומה לרכבת המיניאטורית. כנראה אחד ממנהלי נת"ע הוא חובב ספרות וקורא נאמן של הטור הזה*.

מדובר בכעשרה צינורות בקוטר של למעלה ממטר ובאורך של שלושים מטרים בקירוב ובעובי של 3 ס"מ לפחות (ראו תמונה להמחשה). אני משאיר לחובבי המתמטיקה שביניכם לנסות לחשב כמה טונות ברזל הלכו לטמיון, או במקרה הטוב להתכה, שכן פירוק הצינורות (כמו גם הגשרים) היה בעצם חיתוך הגשרים והצינורות והפיכתם לפסולת ברזל. יחד עם זאת מעודד לחשוב שבעולם הבנייה משתדלים לתקן טעויות חרף העלויות, כנראה משום שטעות עלולה לגרום לאסון.

בואו נקווה שקברניטי המדינה יגלו שמשהו לא בסדר (אולי גם הם חובבי ספרות) ויימנעו אסונות, אינשאללה... ♦

מיכאל בסר

*סתאאאא